

Niko Heino

YRITYSFUUSIO CASE-YRITYKSESSÄ

Liiketalouden koulutusohjelma
Taloushallinnon suuntautumisvaihtoehto
2012

YRITYSFUUSIO CASE-YRITYKSESSÄ

Heino, Niko
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Joulukuu 2012
Ohjaaja: Keskinen, Arto
Sivumäärä: 43
Liitteitä: 1

Asiasanat: Sulautuminen, sulautumissuunnitelma

Opinnäytetyön aiheena oli sulautumisen vaiheiden selvittäminen ja tekeminen. Sulautumisia tapahtuu yrityksiä laajentuessa tai niiden elinaikana tulee jossakin vaiheessa toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia, jolloin kaksi tai useampia eri osakeyhtiötä sulautuvat toisiinsa muodostaen, joko kokonaan uuden yrityksen tai toinen yritys sulauttaa toisen yhtiön itseensä. Sulautumisia tapahtuu yleensä osakeyhtiöiden välillä, mutta myös henkilöyhtiöt voivat sulautua toisiinsa. Sulautuminen voi olla strateginen päätös tai yrityksen jatkuvuuden turvaamiseksi tehty pakkokeino.

Tutkimusongelmina olivat kolme asiaa. Sulautuminen osakeyhtiössä ja miten se tapahtuu, sulautumisen vaikutukset case-yritykseen, mitä hyötyjä sulautuminen tuo case-yritykselle tullessaan. Opinnäytetyössä käytettiin kirjallista lähdeaineistoa sekä haastattelua, jossa haastateltiin case-yrityksen johtoa ja yrityksen kirjanpitäjää.

Teoriaosuudessa käsitellään erilaisia sulautumismalleja ja vaiheita, sekä verotuksellisia menettelyjä. Tutkimuksessa selvitin case-yritykselle, miten tytäryhtiösulautuminen tapahtuu ja sulautumisen tuomista eduista. Etuja ovat mm. yhteinen kirjanpito, tilinpäätös ja inventaario.

MERGER IN CASE-COMPANY

Heino, Niko

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business Administration

December 2012

Supervisor: Keskinen, Arto

Number of pages: 43

Appendices: 1

Keywords: merger, merger plan

The purpose of this thesis was to identify the different phases of merger and how to achieve a complete merger. Mergers happen usually, when companies are growing or sometime at their lifespan, happens functional or structural changes, in which two or more different companies merge together to form either a new company or the other company merges the second company to itself. Mergers usually take place between limited liability companies, but partnerships are able to merge with each other. The merger may be a strategic decision of the company or to ensure the continuity of operation.

The research problems of this thesis were three things. The merger of a limited liability company and how it is done, the effects of the merger to the case-company, what benefits will the merger bring to the case-company. This thesis used a written source material, as well as interviews, in which was interviewed the case-company's management and company's accountant.

The theory part deals with various types and stages of mergers and fiscal procedures. In the research, I investigated how a subsidiary merger takes place and the benefits of the merger. Benefits include common bookkeeping, accounting and inventory.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET	7
2.1	Tutkimuksen tarkoitus ja aiheen rajaus	7
2.2	Teoreettinen viitekehys	7
3	YRITYSJÄRJESTELYT	8
3.1	Yrityskauppa.....	9
3.2	Fuusio	10
4	SULAUTUMISEN MUODOT	12
4.1	Absorptiosulautuminen	12
4.1.1	Tytäryhtiösulautuminen	13
4.1.2	Kolmikantasulautuminen	16
4.2	Kombinaatiosulautuminen.....	16
4.3	Sulautumisen eri vaiheet	18
4.3.1	Sulautumissuunnitelma	18
4.3.2	Tilintarkastajan lausunto	21
4.3.3	Kuulutus velkojille	21
4.3.4	Sulautumisesta päättäminen	22
4.3.5	Lopputilitys	23
4.4	Jakautuminen	23
4.5	Tytäryhtiösulautumisen huojennukset	25
5	VEROTUS	27
5.1	Osakkeenomistajat	28
5.2	varainsiirto- ja arvonalisävero	28
6	TUTKIMUS	29
6.1	Tutkimusote.....	29
6.2	Tutkimusaineiston valinta	29
6.3	Tutkimusaineiston keruu	30
6.4	Reliabiliteetti ja validiteetti	30
7	TUTKIMUKSEN TULOKSET	31
7.1	Kohdeorganisaation esittely	31
7.2	Sulautumisen syyt ja vaikutukset.....	32
7.3	Sulautumisen tekeminen	33
8	OMAT PÄÄTELMÄT	40
9	YHTEENVETO	41
	LÄHTEET	43

LITTEET

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön aiheena on pyrkiä selvittämään, miten yritysten välinen fuusio eli sulautuminen toimii. Yrityssulautumisella on erilaisia tyyppejä, joista pyritään esittelemään oleelliset. Tärkeimmät sulautumistyytit tälle opinnäytetyölle ovat absorptiosulautuminen ja tytäryhtiösulautuminen, joka on absorptiosulautumisen erikoismuoto. Nämä kaksi sulautumistapaa liittyvät case-yrityksen antamaan tutkimuspyyntöön, jossa toivotaan selvitystä siitä, miten tytäryhtiön sulautuminen emoyritykseen tulisi toteuttaa.

Valitsin tämän aiheen opinnäytetykseni, koska case-yritys on minulle tuttu ja koska sen johto haluaisi sulauttaa tytäryhtiönsä emoyhtiöön. Tutkimus hyödyttää johtoa saamalla tarpeellista tietoa sulautumiseen liittyvistä asioista ja mahdollisista eduista ja haitoista ennen sen lopullista toteuttamista.

Case-yritykseni on Porilainen kultasepäntoimisto, joka haluaa muuttaa yritysrakennettaan. Tämä rakenteellinen muutos koskee fuusiota eli sulautumista, jolloin tässä tapauksessa sulautuminen tapahtuu sulauttamalla yhtiön tytäryhtiö emoyhtiön kanssa. Konsernilla ei ole muita kuin yksi tytäryhtiö, joka sulautuu emoyhtiön kanssa. Yritysrakenteen muuttaminen fuusion avulla on hyvä tapa järjestellä yhden tai useamman yhtiön sulautumista toisiinsa.

Teoriaosuus alkaa luvusta kolme, jossa käsitellään yritysjärjestelyjä ja yrityskauppaa koskevia asioita, mm. yrityksen toiminnalliset ja rakenteelliset muutokset, joihin sulautuminen liittyy olennaisesti. Neljännessä ja viidennessä luvussa kerrotaan mitä sulautuminen tarkoittaa ja esittelen eri sulautumistyytit ja niiden lisäksi sulautumisprosessiin liittyvät eri vaiheet. Tämän lisäksi viidennessä luvussa käydään läpi millaisia veroseuraamuksia sulautuminen ja yrityskauppa saattaa sisältää.

Tutkimusosassa kerrotaan tutkimusmenetelmästä ja tutkimuksen kulusta. Seitsemännessä luvussa on tuotu esille miten tytäryhtiösulautumisprosessi tapahtuu ja tuotu esille sulautumisen tuomia etuja sekä haittoja. Loppuosio sisältää omia päätelmiä tutkimusprosessin kulusta ja tuloksista.

2 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITTEET

2.1 Tutkimuksen tarkoitus ja aiheen rajaus

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää miten case-yrityksen kannattaa tehdä tytäryhtiösulautuminen ja mitä siinä tulisi ottaa huomioon. Tavoitteena on saada aikaiseksi sellainen pohja, jolla saadaan sulautettua tytäryhtiö emoyhtiöön. Opinnäytetyössäni pyrin siis tuomaan esille mahdolliset edut ja haitat ja miten sulautuminen tulisi tehdä yleisellä tasolla.

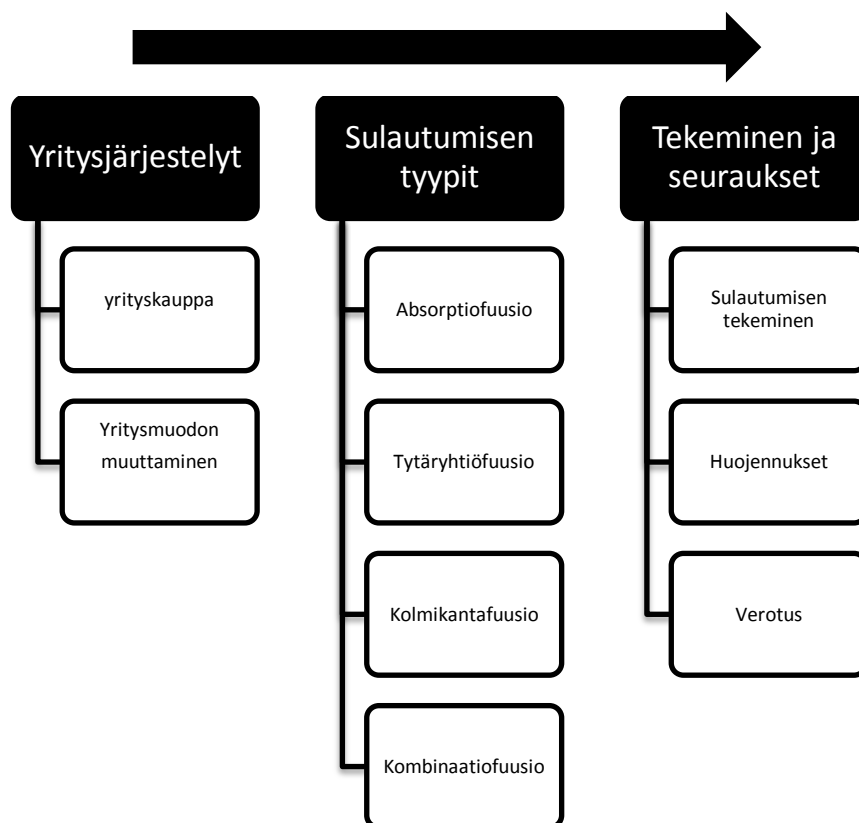
Tutkimusongelmien tarkoituksena on selvittää:

1. Sulautuminen osakeyhtiössä ja miten se tapahtuu?
2. Sulautumisen vaikutukset case-yritykseen?
3. Mitä hyötyjä sulautuminen tuo case-yritykselle tullessaan?

Työstä päätettiin rajata verotusta, sen laajemman aihepiirin vuoksi. Luvusta 5 löytyy kuitenkin lyhyesti sulautumisen verotuksesta pääpiirteittäin.

2.2 Teoreettinen viitekehys

Teoreettinen viitekehys havainnollistaa opinnäytetyön keskeisiä käsitteitä tutkittavaan aihealueeseen liittyen. Tässä kuvaajassa viitekehys kulkee vasemmalta oikealle, selvittäen opinnäytetyön aihepiiriin kuuluvaa sulautumista. Viitekehys alkaa yritysjärjestelyistä, johon sisältyy yrityskauppa ja yritysmuodon muuttaminen. Nämä kaksi ovat hyvin keskeisiä sulautumisen aloittamiselle. Seuraavaksi on sulautumisen tyyppit, joista tytäryhtiösulautuminen on tälle opinnäytetyölle tärkein sulautumisen muoto. Tekemiset ja seuraukset kuvastavat sulautumisen tekemistä, tytäryhtiösulautumisen helpotuksia ja verotusta.

Kuvio 1. Käsitteellinen viitekehys.

3 YRITYSJÄRJESTELYT

Yrityksien laajentuessa tai elinaikana niiden eteen tulee jossakin vaiheessa toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia. Näitä toiminnallisia tai rakenteellisia muutoksia voidaan toteuttaa erilaisin yritysjärjestelyin, jolloin yrityksen omaisuutta tai sen liiketoimintaa luovutetaan kokonaisuutena, osaksi tai yrityksen rakennetta muutetaan siten, ettei järjestelyissä ole toisena osapuolena ulkopuolinen taho. (Immonen 2006, 17-18). Tällainen yritysjärjestely voi olla esimerkiksi yhtiö- tai omistusrakenteen muutokset tai yrityskaupan jälkeinen fuusio.

Yritysjärjestelyjen muuttaminen sopeuttaa yritystoimintaa toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Yritystoiminnan on oltava tehokasta ja tuottavaa, joten se vaatii huolellista suunnittelua yrityksen toiminnan jatkuvuuden turvaamiseksi. Muutos-

tarpeet saattavat olla tärkeitä myös yrityksen sidosryhmille, joilla on erilaisia tuotto- ja tehokkuusvaatimuksia yritykseltä. Yritysjärjestelyistä saattaa koitua erilaisia vero-seuraamuksia, jotka tulisi ottaa tarkoin huomioon ja minimoida (Järvenoja 2002, 19).

3.1 Yrityskauppa

Yrityskauppa on yrityksen laajentumisen johdosta tapahtuva järjestely, jolloin kohdeyrityksen liikeomaisuus eli substanssi tai sen osuudet eli osakkeet ostetaan. Yrityskauppa saattaa johtaa fuusioon, jolloin sitä voidaan pitää osana yritysjärjestelykokonaisuutta, koska yrityskauppojen jälkeen kohdeyrityksen toimintoja ja omaisuutta järjestellään uudelleen. (Immonen 2006, 33.) Yrityskauppa on usein fuusion, jakautumisen tai liiketoimintasiirron alkuvaihe, jonka jälkeen kohdeyhtiö otetaan haltuun ja sen toimintoja tai omaisuutta järjestellään uudelleen (Immonen 2002, 507).

Yleisesti määriteltynä kaupalla tarkoitetaan sopimusta, jolla myyjä luovuttaa omistusoikeuden sovittuun omaisuuteen rahavastiketta vastaan (Kess 2011, 46). Yrityskauppaa koskevat samat lait kuin muutakin irtaimen omaisuuden kauppa.

Yrityssostot ovat yksi eniten resursseja vaativista ja voimakkaimmista keinoista kasvattaa yritystä. Yrityksen strategia liittyy oleellisesti yritysostoihin, koska sen toteuttaminen on strateginen päätös. Strategiset päätökset liittyvät yrityksen tuotteisiin tai markkinoiden laajentamisiin, jolloin yritysostoa voidaan pitää ostavan yrityksen kasvustrategiana. (Katramo, Lauriala, Matinlauri, Niemelä, Svennas & Wilkman 2011, 24.) Yrityskauppa voi olla myös poikkeustapauksissa jokin muu kuin strateginen päätös. Jos yrityksen tulevaisuus on vaarassa esimerkiksi markkinoiden pienentymisen tai kovan kilpailun vuoksi, niin yritysosto voi olla välttämätön ratkaisu yrityksen jatkuvuuden kannalta. (Katramo ym. 2011, 25.)

Yrityskauppaan vaikuttavia tekijöitä ostopäätöksen aikana voi esimerkiksi olla arvon luonti, markkina-aseman kasvattaminen, kilpailuedun hankkiminen ja synergia etujen saavuttaminen. Arvon luomisella tarkoitetaan yritysostosta aiheutunutta arvoa, joka voi olla tuotannon tehostuminen tai taloudellinen tehokkuus. Markkina-alueen kasvattaminen on yksi yritysjärjestelyjen suurimmista tavoitteista. Tällöin pyritään pa-

rantamaan yrityksen operatiivista tulosta, mikä voidaan saada aikaiseksi kasvattamalla markkinoita yritysoston avulla. Kilpailuetu voidaan taas esimerkiksi saada uudella teknologialla, mikäli ostettavalla yrityksellä sellaisia kilpailullisia etuja vain on. Tämä kilpailuetu voi liittyä ostettavan yrityksen henkilöstöön, jolloin ostetaan henkilöstön tietotaitoa, patenteja ym. Ostettavaan yritykseen liittyy synergiaedut, jotka ovat yhdistettynä uuden yrityksen kanssa tuovat suuremman lisäarvon kuin yrityksen yksinään. (Katramo ym. 2011, 30-35.)

Yrityskaupan lisäksi on erilaisia yritysjärjestelyitä, jotka ovat määritelty EVL 52 §:n mukaisesti. Näitä ovat sulautuminen, jakautuminen, osakevaihto ja liiketoimintasiirto. Myös osakeyhtiölaissa on yritysjärjestelyjä koskevat yhtiöoikeudelliset säännökset.

3.2 Fuusio

Yritysjärjestelyihin, yrityksen toiminnallisiin ja rakenteellisiin muutoksiin kuuluu fuusio eli yrityssulautuminen, jossa on kysymys kahden tai useamman eri yrityksen yhdistymisestä. Tämä yhdistyminen voi johtaa kokonaan uuteen yritykseen tai sulautumiseen vastaanottavan emoyrityksen sisään. (Määttä 2005, 97.) Sulautumista koskevat normit perustuvat Euroopan unionin sulautumisdirektiiviin. Uusi osakeyhtiölaki tuli voimaan 1.9.2006, jossa on vanhaa osakeyhtiölakia joustavampi ja nopeampi menettely sulautumista koskien. (Reinikainen, Pelkonen, Lydman. 2007, 248). Sulautumiset yritysten välillä ovat kilpailukyvyn kohentamiseksi ja säilyttämiseksi tehokas tapa keskittää ja tehostaa toimintoja. Sulautumiset liittyvät myös vahvasti kasvuun, sillä moni kasvuyritys on osallisena sulautumisiin. (Kiljunen, M. & Rikama, S. 2011.)

Elinkeinoverolain mukaan sulautumisella tarkoitetaan järjestelyä, jossa yksi tai useampi sulautuva yhtiö purkautuu ilman selvitysmenettelyä ja siirtää kaikki varansa ja velkansa toiselle vastaanottavalle yhtiölle, jossa sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat saavat omistamiensa osakkeidensa suhteessa vastikkeena vastaanottavan yhtiön uusia liikkeelle laskemia osakkeita tai sen hallussa olevia omia osakkeita. Vastike voi

myös olla rahaa, joka lasketaan vastikkeena annettavien osakkeiden nimellisarvosta. (EVL 24.6.1968/360.)

Sulautumisessa on kyse siihen osallistuvien yritysten varojen ja velkojen yhdistämisestä, jolloin sulautettavan yrityksen osakkeenomistajat saavat sulautumisvastikkeena vastaanottavan yrityksen osakkeita, rahaa tai muuta omaisuutta ja sitoumuksia. (Määttä 2005, 97.)

Sulautumisvastikkeena annettu rahallinen määrä voi olla vain 10 prosenttia vastikkeena annettavien osakkeiden yhteenlasketusta nimellisarvosta. Sulautumisvastike ei saisi loukata osakkeenomistajien oikeuksia. Oikeuksia voidaan loukata, jos vastikkeen suuruus on pienempi kuin sulautuvan yrityksen osakkeiden arvo. Vastaavasti myös yrityksen velkoja voidaan loukata, jos vastikkeen suuruus on pienempi kuin sulautuvan yrityksen osakkeiden arvo. Tällöin loukataan molempien yritysten velkoja. Liian vähäisestä tai ylittävästä vastikkeesta voi koitua veroseuraamuksia, jotka tulisi ottaa huomioon. (Kess 2011, 80.) Yleensä velkojilta kysytään etukäteen sulautumisesta ja käsitellään loukkaako mahdollinen sulautuminen heitä. Kun sulautumisesta on ilmoitettu kaupparekisteriin, niin sulautuminen on ns. julkinen sulautuminen. Koska sulautuminen on julkinen, niin velkoja ei voida enää loukata.

Yleisimpänä syynä sulautumisille voidaan pitää kustannussäästöjä. Mikäli yhtiöllä on tytäryhtiö, jonka toiminnot ovat lähes samat kuin emoyhtiöllä, niin sulauttamalla tytäryhtiö pystytään säästämään kustannuksissa, kun hallintoa yksinkertaistetaan. Hallinnon yksinkertaistamisella tarkoitetaan, esimerkiksi tilintarkastuksen ja tilinpäätöksen siirtämistä emoyhtiölle kun tytäryhtiö sulautetaan siihen, jolloin yhtiö säästää purkamalla hallintoaan, jota se ei välttämättä tarvitse. Jos yhtiöiden toiminnot olisivat samat, niin sulautuminen ei välttämättä olisi kannattava. Reinikainen, Pelkonen ja Lydman (2007, 249) näkevät sulautumismenettelyn käytännöllisenä kokonaisratkaisuna. Liiketaloudelliset syyt ovat sulautumiselle keskeisimpiä toimintojen yhdistämiselle. Myös hallinnolliset syyt ovat yksi keskeisimmistä syistä, jolloin esimerkiksi yksinkertaistetaan konsernirakennetta sulauttamalla tytäryhtiöitä. (Reinikainen, Pelkonen ja Lydman 2007, 249.)

Tekstissä käsittelen pääasiassa osakeyhtiöiden sulautumista, mutta myös henkilöyhtiöt pystyvät sulautumaan toisiinsa. Osakeyhtiöiden välinen sulautuminen on yleisempää kuin henkilöyhtiöiden. Lisäksi myös osakeyhtiö ja henkilöyhtiö voivat sulautua toisiinsa, mutta sulautumisen edellytyksenä on, että henkilöyhtiö muutetaan ensin osakeyhtiöksi.

4 SULAUTUMISEN MUODOT

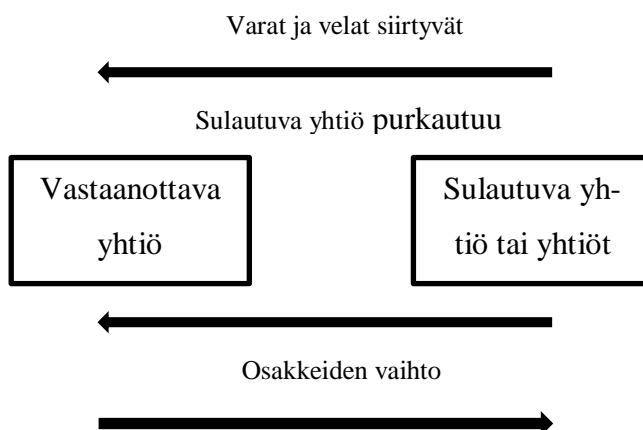
Osakeyhtiölaissa tunnetaan seuraavat sulautumistyytit: absorptiosulautuminen, jonka muotoja ovat tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulautuminen. Absorptiosulautuminen tarkoittaa sitä, että jokin yritys vastaanottaa sulautettavan yrityksen omaan yritykseensä. Tämän sulautumistyytin muotoja ovat myös tytäryhtiösulautuminen ja kolmikantasulautuminen. Absorptiosulautumisen lisäksi on olemassa myös toinen sulautumiskeino, jota kutsutaan kombinaatiosulautumiseksi. Kombinaatiosulautumisessa sulautuvat yritykset perustavat yhdessä uuden yrityksen.

4.1 Absorptiosulautuminen

Absorptiosulautuminen on muiden sulautumismuotojen pohja, johon muut sulautumisen muodot perustuvat (Reinikainen ym. 2007, 250).

Absorptiosulautumisessa yritys sulauttaa toisen yhtiön omaansa. Tämän kaltaisessa sulautumisessa voi olla vain yksi vastaanottava yritys, mutta sulautuvia yrityksiä voi olla myös useampia. (Immonen 2006, 120.) Tässä tilanteessa sulautettavan yrityksen osakkeenomistajat saavat sulautumisvastiketta joko vastaanottavan yrityksen osakkeina tai muuna omaisuutena.

Absorptiosulautuminen voidaan jakaa tavalliseen absorptiosulautumiseen, tytäryhtiösulautumiseen ja kolmikantasulautumiseen. Normaalissa absorptiosulautumisessa vastaanottava yritys ei omista kaikkia sulautuvan yrityksen osakkeita. Sulautuvan yrityksen ulkopuoliset osakkeenomistajat voivat saada aiemmin mainittua sulautumisvastiketta. (Immonen 2006, 120.)

Kuvio 2. Absorptiosulautuminen

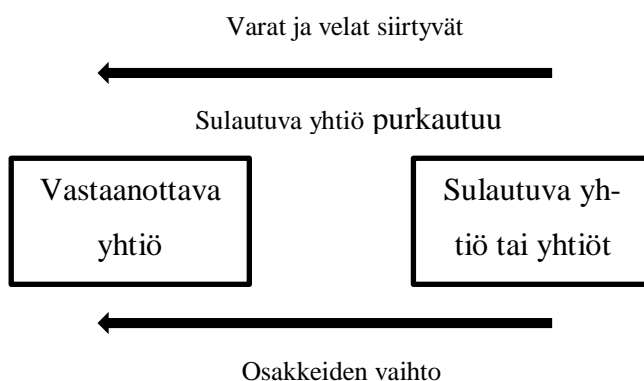
Vastaanottava yhtiö vastaanottaa vanhat osakkeet sulautuvalta yhtiöltä, jolloin myös sen varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yhtiölle. Sulautuva yhtiö saa uusia osakkeita vastaanottavalta yhtiöltä tai muuta käypää sulautumisvastiketta, joka voi olla osakkeiden sijaan myös rahaa tai muuta omaisuutta.

4.1.1 Tytäryhtiösulautuminen

Tytäryhtiösulautuminen on absorptiosulautumisen yksinkertaistettu muoto, jossa vastaanottava emoyritys omistaa sulautuvan yrityksen koko osakekannan, optio-oikeudet ja muut osakkeisiin oikeuttavat erityiset oikeudet. (Määttä 2005, 97.)

Tytäryhtiösulautumisessa on myönnetty menettelyhuojennuksia sen yksinkertaiseman ja joustavamman luonteen vuoksi ja siitä syystä, että ulkopuolisia osakkeenomistajia ei ole. Vastaanottava yritys omistaa absorption jälkeen kaikki osakkeet sulautuvasta yrityksestä, jolloin absorptio ei ole niin monimutkainen kuin normaali absorptio. Sulautumisvastiketta ei anneta tässä sulautumismuodossa, koska se tarkoittaisi vastikkeen antamista itselleen. (Immonen 2006, 178.)

Huojennuksina on myönnetty, että sulautumissuunnitelma voidaan hyväksyä hallituksen päätöksellä sulautuvassa yhtiössä. Myös vastaanottavassa yhtiössä hallitus päättää sulautumisesta, jos sitä vaativat osakkeenomistajat, joilla on vähintään 1/20 yhtiön osakkeista. Sulautumisvastikkeen tarpeettomuuden vuoksi tätä kohtaa ei tarvitse käsitellä suunnitelmassa ja tilintarkastajan lausunnoksi riittää, vaarantaako sulautuminen vastaanottavan yhtiön velkojen maksun. (Immonen 2008, 140.)

Kuvio 3. Tytäryhtiöfuusio

Tytäryhtiösulautumisessa vastaanottava yhtiö omistaa sulautuvan yhtiön. Sulautuvien tytäryhtiöiden varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle emoyhtiölle ilman sulautumisvastiketta ja tytäryhtiöt purkautuvat siirtyessään emoyhtiöön.

Kirjanpidollisesti tytäryhtiösulautuminen tapahtuu fuusiotilin avulla, jossa yhdistetään varat ja velat. Fuusiotilille kirjataan kaikki erät sulautuvan yhtiön viimeisestä taseesta, oma pääoma pois lukien. Tämän lisäksi fuusiotilille päätetään tytäryhtiö-osakkeiden hankintameno.

Tytäryhtiön tase			
Vastaavaa		Vastattavaa	
Kalusto	190	15 Osakepääoma	
Varasto	155	65 Voitto	
Myyntisaamiset	65	270 Lainat	
Pankkitili	30	90 Ostovelat	
	440	440	
Fuusiotili			
Lainat	270	190 Kalusto	
Ostovelat	90	155 Varasto	
Osakkeet	100	65 Myyntisaamiset	
		30 Pankkitili	
	460	440	
		20 Fuusioerotus	
	460	460	

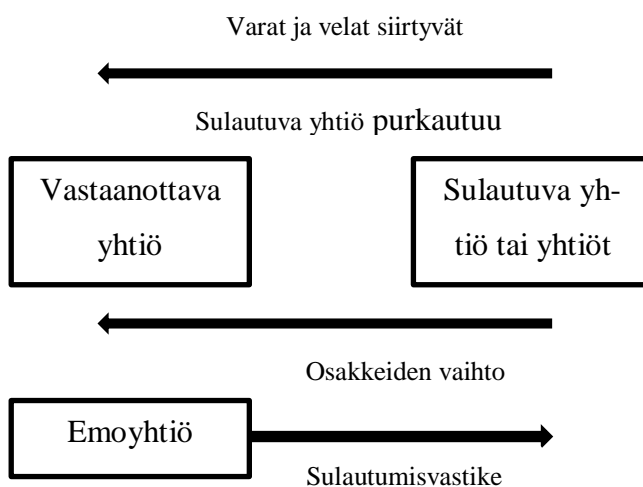
Kuvio 4. Tytäryhtiön tase ja fuusiotili (luvut tuhansia euroja ja kuvitteellisia)

Ylläolevissa kuvioissa selkeytetään tytäryhtiösulautumista tiliristikoiden avulla kirjanpidollisesta näkökulmasta. Tässä tapauksessa kuvitteellinen emoyhtiö yhdistää kirjanpitoonsa kuvitteellisen tytäryhtiön tase-erät pois lukien oman pääoman. Taseen erien yhdistämisen lisäksi fuusiotilille kirjataan emoyhtiön ostaman tytäryhtiön osakekanta (100). Esimerkissä tapahtunut fuusioerotus on fuusiotappiota, jota tälle yhtiölle tuli 20 000 euroa. Päinvastoin olisi tapahtunut fuusiovoittoa. (Tomperi 2005, 141, 142.)

Fuusiotappio voidaan kirjata kuluksi vaikutusaikanaan. Kirjanpitolain mukaan liikearvo on poistettava viiden vuoden kuluessa tai vaikutusaikanaan tai jos se on tätä pitempi, kuitenkin viimeistään 20 vuoden kuluessa. Sulautumistappio on kirjattava kokonaan kuluksi, jos sulautumistappioon ei liity tulonodotuksia. Jos tytäryhtiön pysyvien vastaavien käypä arvo on kirjanpitoarvoa tai goodwill-arvoa suurempi niin se voidaan aktivoida. (Tomperi 2005, 142.)

4.1.2 Kolmikantasulautuminen

Kolmikantasulautuminen on absorptiosulautumisen muoto, mutta eroaa tytäryhtiösulautumisessa siinä, että siinä maksetaan sulautumisvastiketta, jonka maksaa jokin muu taho, kuin vastaanottava yhtiö (Määttä 2005, 97). Sulautumisvastikkeen maksaa yleensä vastaanottavan yhtiön emoyhtiö. (Blummé, Pitkänen, Raunio & Äärilä 2008, 38).

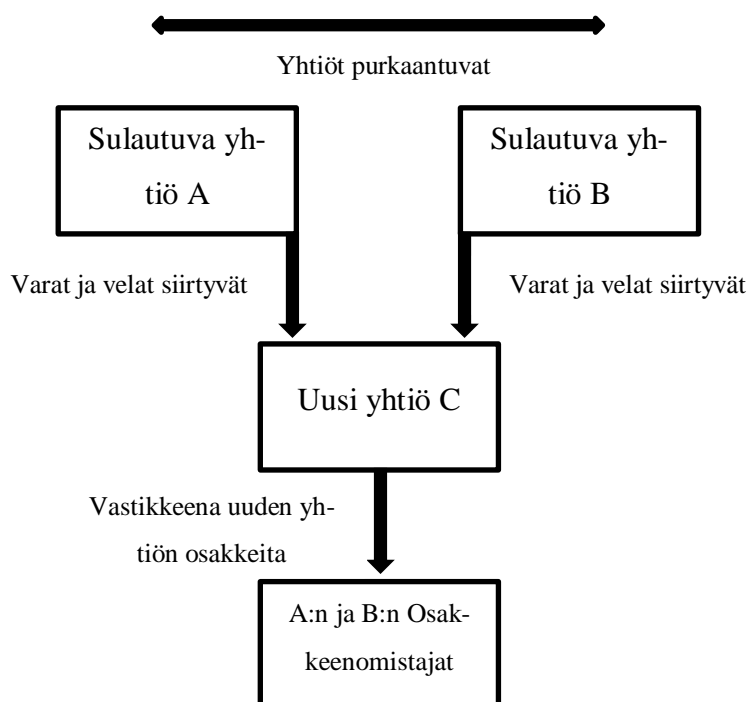
Kuvio 5. Kolmikantasulautuminen

Kolmikantasulautuminen on absorptiosulautumisen muoto, jossa vastaanottava yhtiö ei maksa sulautumisvastiketta sulautuvalle yhtiölle. Sulautumisvastikkeen maksaa kuviossa kolmantena osapuolena oleva vastaanottavan yhtiön emoyhtiö.

4.2 Kombinaatiosulautuminen

Kombinaatiosulautuminen on nimensä mukaisesti kahden yrityksen välinen kombinaatio eli yhdistelmä. Tällöin kaksi eri yritystä sulautuu toisiinsa, muodostaen uuden yrityksen. Yrityksiä voi olla sulautuessa myös useampia kuin kaksi ja jokaisen yrityksen varat ja velat siirtyvät uudelle vastaanottavalle yritykselle.

Tämä sulautumismuoto tarkoittaa uuden yrityksen perustamista, mutta eroaa kuitenkin normaalista osakeyhtiön perustamisesta. Poikkeamia ovat sulautumissuunnitelma, joka korvaa perustamissopimuksen, sulautumissuunnitelman sisältämä yhtiöjärjestys ja maininta johdon ja tilintarkastajien vaaleista sekä täytäntöönpanoilmoitus, joka sulautumisesta korvaa uudesta yrityksestä tehtävän ilmoituksen. (Määttä, 2005, 122.)

Kuvio 6. Kombinaatiosulautuminen

Kombinaatiosulautumisessa kaksi tai useampi yhtiötä sulautuu perustaakseen uuden yhtiön. Kuviossa 3 sulautuva yhtiö A ja B muodostavat uuden yhtiön C. Vanhojen yhtiöiden varat ja velat siirtyvät uuteen yhtiöön ja vanhat sulautuvat yhtiöt purkaantuvat. Sulautumisvastikkeena maksetaan uuden yhtiön osakkeita.

4.3 Sulautumisen eri vaiheet

Sulautumiseen liittyy monia eri vaiheita ja sulautumismenettely kestää kuukausia. Sulautumisen eri vaiheita ovat mm. sulautumissuunnitelman laatiminen, jonka allekirjoittavat sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitukset. Sulautumissuunnitelmalle on saatava auktorisoidun tilintarkastajan lausunto sekä yhtiöiden velkojille on haettava kuulutusta. Lopuksi vastaanottavan yhtiön on tehtävä lopputilitys.

4.3.1 Sulautumissuunnitelma

Sulautuminen alkaa sulautumissuunnitelman laatimisella ja allekirjoittamisella, jonka allekirjoittavat sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön hallitukset. Suunnitelma tulee yhden kuukauden sisällä ilmoittaa rekisteröitäväksi, jossa on mukana molemmat sulautumiseen osallistuvat yhtiöt. Jos kyseessä olisi tytäryhtiösulautuminen, niin rekisteröinnin ilmoittaa pelkästään emoyhtiö. (Blummé ym. 2008, 38.)

Sulautumissuunnitelma on sulautumisen perusasiakirja, joka on perustaltaan yhtiöoikeudellinen sopimus, jossa on mukana velvoiteoikeudellisia piirteitä. Pääpiirteiltään se on myös ehdollinen sopimus, koska se tulee voimaan vasta kun yhtiökokoukset tai hallitukset ovat sen hyväksyneet ja se on rekisteröity. Sulautumissuunnitelman pyrkimyksenä on selvittää sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden taloudellinen tila ja sulautumisvastikkeen suuruuden määrittely. (Immonen 2008, 145.) Sulautumissuunnitelma on pienemmillä yrityksillä paljon yksinkertaisempi kuin suuremmilla yrityksillä.

Sulautumissuunnitelma sisältää pakottavia ehtoja osakeyhtiölain mukaan, joita sen tulisi sisältää. Osakeyhtiölain ehtojen lisäksi suunnitelmassa voi olla mukana myös muita ehtoja, joista sulautumisen osapuolet voivat sopia keskenään. Suunnitelma voi olla pätemätön, jos siinä ei ole otettu huomioon myös sopimusoikeudellisia periaatteita. (Immonen 2008, 145-146.)

Sulautumissuunnitelmassa on oltava OYL 16:3 §:n mukaan:

- 1) ”sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden ja mahdollisen muun sulautumisvastikkeen antajan toiminimet, yritys- ja yhteisötunnukset tai vastaavat yksilöintitiedot sekä kotipaikat;
- 2) selvitys sulautumisen syistä;
- 3) absorptiosulautumisessa ehdotus mahdollisesta vastaanottavan yhtiön yhtiöjärjestyksen muutoksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus perustettavan yhtiön yhtiöjärjestyksestä ja siitä, miten perustettavan yhtiön toimielinten jäsenet valitaan;
- 4) absorptiosulautumisessa ehdotus sulautumisvastikkeena mahdollisesti annettavien osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;
- 5) ehdotus mahdollisesta muusta sulautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;
- 6) ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;
- 7) selvitys tai ehdotus sulautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa;
- 8) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

- 9) selvitys sulautuvan yhtiön varoista, veloista ja omasta pääomasta ja niiden arvostamiseen vaikuttavista seikoista, sulautumisen suunnitelmasta vaikutuksesta vastaanottavan yhtiön taseeseen sekä sulautumiseen sovellettavista kirjanpidollisista menetelmistä;
- 10) ehdotus sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;
- 11) selvitys pääomalainoista, joiden velkojat voivat 6 §:n mukaisesti vastustaa sulautumista;
- 12) selvitys sulautuvan yhtiön ja sen tytäryhteisöjen omistamien vastaanottavan yhtiön ja sen emoyhtiön osakkeiden lukumäärästä sekä sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omistamien sulautuvan yhtiön osakkeiden lukumäärästä;
- 13) selvitys sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden omaisuuteen kohdistuvista yritysikiinnityslaisissa (634/1984) tarkoitetuista yritysikiinnityksistä;
- 14) selvitys tai ehdotus sulautumiseen osallistuvan yhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenelle, toimitusjohtajalle, tilintarkastajalle ja sulautumissuunnitelmasta lausunnon antavalle tilintarkastajalle annettavista erityisistä eduista ja oikeuksista; (13.4.2007/461)
- 15) ehdotus sulautumisen täytäntöönpanon suunnitelmasta rekisteröintijankohdasta; sekä
- 16) ehdotus mahdollisiksi muiksi sulautumisen ehdoiksi.”

Tytäryhtiösulautumiseen ei sovelleta 2 momentin 4–8 eikä 10 kohdan säännöksiä.
(OYL 16:3 §)

4.3.2 Tilintarkastajan lausunto

Sulautumissuunnitelman lisäksi on sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden nimettävä tilintarkastaja, joka antaa lausunnon sulautumissuunnitelmasta yhtiöille. Tilintarkastajia voidaan myös nimetä useampia kuin yksi. Molemmat sulautumiseen osallistuvat yhtiöt voivat käyttää samaa tilintarkastajaa. Jos yhtiöt eivät käytä samaa tilintarkastajaa, niin kaikkien sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden tulee kuitenkin hyväksyä lausunnon antava tilintarkastaja. (Blummé ym. 2008, 44-45.)

Tilintarkastajan lausunto kuuluu sulautumissuunnitelman liitteisiin, jossa tulee antaa arviot sulautumissuunnitelman tiedoista. Lausunnon tulee sisältää oikeat ja riittävät tiedot perusteista, jonka mukaan sulautumisvastike määrätään ja arvio, onko vastikkeen jakamisesta annettu oikeat ja riittävät tiedot. Näiden lisäksi vastaanottava yhtiö saa lausunnon, että pystyykö se suoriutumaan veloistaan ja velvoitteistaan sulautumisen takia. Tällä pyritään suojaamaan velkojia, kuin myös yhtiötä itseään kannattamattomista sulautumisista. Vastaanottavan yhtiön kannattavuutta, taloudellista asemaa ja pääomarakennetta tulee siis tarkastella. (Blummé ym. 2008, 45.)

Tilintarkastajana voi toimia KHT- tai HTM-tilintarkastaja tai jokin muu vastaavanlainen auktorisoitu tilintarkastusyhteisö. (Immonen 2008, 149.)

Sulautumissuunnitelma on ilmoitettava rekisteröitäväksi kaupparekisteriin kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman allekirjoittamisesta alkaen. Tilintarkastajan antama lausunto sulautumissuunnitelmasta tulee olla sulautumissuunnitelman liitteenä, kun se ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Ilmoituksen tekevät kaikki sulautumisessa mukana olevat yhtiöt, paitsi tytäryhtiösulautumisessa, jossa ilmoituksen tekee vain emoyhtiö. Mikäli ilmoitusta ei jätetä kuukauden määräajassa, sulautuminen raukeaa. (OYL 16:5.)

4.3.3 Kuulutus velkojille

Sulautuvan yhtiön velkojilla on oikeus vastustaa sulautumista, koska osakeyhtiölaki suojaa fuusiosäännöksillään osakkeenomistajia, vähemmistöosakkeenomistajia, vel-

kojia ja ensisijassa sulautuvan yhtiön velkojia (Immonen 2008, 166). Velkojilla on mahdollisuus vastustaa sulautumista, jos velkasaatavat ovat syntyneet ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä. Kuulutuksen velkojat saavat, kun sulautuva yhtiö hakee kaupparekisteriltä julkisen kuulutuksen yhtiön velkojille. Kuulutuksessa yhtiön velkojat saavat tiedon oikeudestaan vastustaa sulautumista ilmoittamalla siitä kaupparekisterille kirjallisesti viimeistään kuulutuksessa mainittuna määräpäivänä. Sulautuvan yhtiön on tehtävä kuulutus kaupparekisteriin neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä tai sulautuminen raukeaa. Sulautuminen voi myös raueta, jos jokin yhtiön velkojista vastustaa sulautumista, jolloin yhtiöllä on alle kuukausi aikaa maksaa velka tai antaa velkojalle jokin vakuus velan maksamisesta. Jos vastaanottavan yhtiön sulautuminen tilintarkastajan lausunnon mukaan vaarantaa velkojen maksun myös vastaanottavan osapuolen on tehtävä kuulutus velkojille. (Blummé ym. 2008, 45-46.)

Kun kuulutus on tehty, niin yhtiön on itse lähetettävä kirjallinen ilmoitus tunnetuille velkojilleen. Ilmoitus lähetetään niille velkojille, joiden saatava on syntynyt ennen sulautumissuunnitelman rekisteröimistä. Ilmoitusta ei lähetetä velkojille, joiden saatava on syntynyt sulautumisen rekisteröinnin ja julkisen kuulutuksen välisenä aikana. Tällöin velkojien on itse seurattava kaupparekisterin virallisesta lehdestä julkaistuja kuulutuksia. Kuulutus julkaistaan lehdessä viimeistään kolme kuukautta ennen määräpäivää. (Blummé ym. 2008, 45-46.)

4.3.4 Sulautumisesta päättäminen

Sulautumisesta päättää sulautuvassa yhtiössä aina yhtiökokous. Tytäryhtiösulautumisessa sulautumisesta voi kuitenkin päättää myös hallitus, mutta useimmiten päätös tehdään yhtiökokouksessa. Vastaanottavassa yhtiössä sulautumisesta päättää hallitus tai poikkeuksellisesti yhtiökokous. (Immonen 2008 152) Mikäli osakkeenomistajat vaativat, niin sulautuminen voidaan myös viedä yhtiökokoukseen, jos sitä vaativilta osakkeenomistajilla on vähintään 5 prosenttia yhtiön osakkeista (Blummé ym. 2008. 47). Yhtiökokous on pidettävä neljän kuukauden kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä tai sulautuminen raukeaa (Määttä 2005, 98).

Sulautuvan yhtiön osakkeenomistajat voivat halutessaan vaatia omien osakkeidensa lunastamista. Lunastaminen tapahtuu yhtiökokouksessa ja lunastusvaatimukset on esitettävä ennen sulautumista koskevan päätöksen tekemistä. Optio-oikeuksien tai muiden osakkeisiin oikeuksien haltija voi vaatia niiden lunastamista. Osakkeenomistajan, joka vaatii osakkeidensa tai muiden osuuksiensa lunastamista, joutuu äänestämään sulautumispäätöstä vastaan. (Määttä 2005, 98.)

Sulautuvan ja vastaanottavan yhtiön hyväksytyä sulautuminen, he tekevät täytäntöönpanoilmoituksen rekisteriviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa sulautumispäätösten tekemisestä tai muuten sulautuminen raukeaa. Kun sulautumisen täytäntöönpano on rekisteröity, sulautuminen tulee voimaan, jolloin sulautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät vastaanottavalle yritykselle ja sulautuva yhtiö purkautuu (Blummé ym. 2008, 50-51).

4.3.5 Lopputilitys

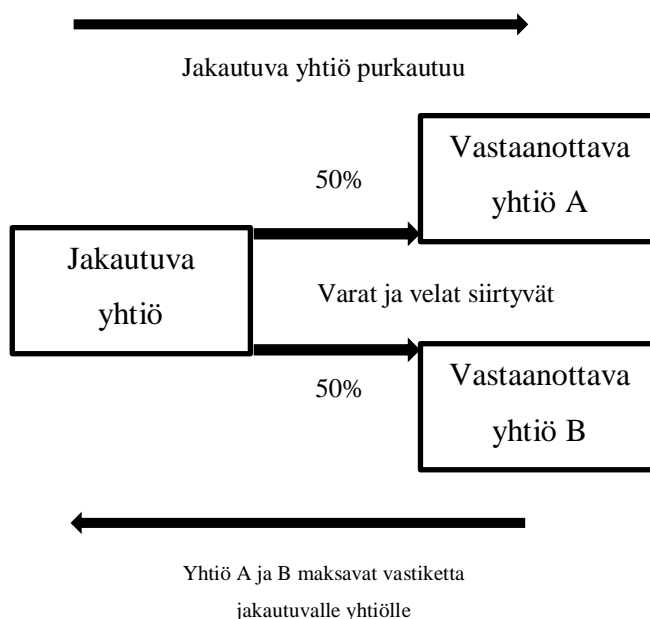
Lopputilitys on tilinpäätös ja toimintakertomus ajalta, jolta tilinpäätöstä ei ole vielä esitetty yhtiökokouksessa. Lopputilityksen tekevät yhtiön hallitus ja toimitusjohtaja mahdollisimman pian sulautumisen tapahduttua. Lopputilitys annetaan hyväksytylle tilintarkastajalle, joka tekee lopputilityksestä tilintarkastuskertomuksen kuukauden kuluessa (Määttä 2005, 99). Lopputilitys ilmoitetaan rekisteröitäväksi kahden kuukauden kuluessa kun se on vahvistettu yhtiön osakkaiden kokouksessa, johon pätee samat säännökset kuin yhtiökokoukseen (Blummé ym. 2008, 52).

Periaatteessa lopputilitys on kuin normaali yrityksen tilinpäätös, mutta siinä on oltava maininta, että se on lopputilitys. Käytännössä se on sama tasekirja, mutta vain eri nimellä, joka vaaditaan aina sulautumisprosessissa.

4.4 Jakautuminen

Jakautuminen on sulautumisen vastakohta, jossa jakautuvan yhtiön varat ja velat siirtyvät yhdelle tai useammalle yhtiölle (Blummé ym. 2008, 59). Osakeyhtiö voi jakautua kokonaan tai vain osittain. Näitä kutsutaan termeillä kokonaisjakautuminen ja

osittaisjakautuminen. Kokonaisjakautumisessa yhtiö lakkaa olemasta ilman selvitysmenettelyä ja sen varat ja velat jakautuvat kahdelle tai useammalle yhtiölle. Vastaanottavat yhtiöt voivat syntyä jakautumisen seurauksena tai olla täysin toimivia yhtiöitä. Osittaisjakautumisessa yhtiö jakautuu vain osittain ja jatkaa toimintaansa. Osa sen varoista ja veloista siirtyvät yhdelle tai useammalle vastaanottavalle yhtiölle. (Immonen ym. 2008, 384.)

Kuvio 7. Kokonaisjakautuminen

Samoin kuin sulautumisessa, myös jakautumisessa kaikki alkaa jakautumissuunnitelmasta. Jakautumissuunnitelman laatii jakautumiseen osallisina olevien yhtiöiden hallitukset. Suunnitelma hyväksytään jakautuvan yhtiön yhtiökokouksessa ja vastaanottavan yhtiön hallituksessa. (Immonen ym. 2008, 392). Jakautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi kuukauden kuluessa sen allekirjoittamisen jälkeen. Suunnitelman tarkistaa rekisteriviranomainen, jotta se olisi laadittu oikein ja lain mukaisesti. Jakautuminen raukeaa jos rekisteröintiä ei suoriteta tai rekisteriviranomainen ei hyväksy suunnitelmaa. (Blummé ym. 2008, 64.)

Jakautumissuunnitelmasta antaa lausuntonsa tilintarkastaja, jonka jakautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitukset ovat nimenneet. Tilintarkastajia voi olla yksi tai

useampia ja molemmat yhtiöt voivat käyttää yhteistä tilintarkastajaa. Tilintarkastaja antaa lausunnossaan samat tiedot kuin sulautumisessakin, jossa hän arvioi oikeat ja riittävät tiedot jakautumisvastikkeen määrittämisestä ja sen jakamisesta, kuin myös arvio yhtiön velkojen maksun vaarantumisesta velkojille. (Blummé ym. 2008, 65.) Jakautuvalle yhtiölle maksettava jakautumisvastike voi olla vastaanottavan yhtiön osakkeita, rahaa tai muuta omaisuutta (OYL 21.7.2006/624)

4.5 Tytäryhtiösulautumisen huojennukset

Osakeyhtiölain mukaan sulautuvien yritysten on laadittava sulautumissuunnitelma kirjallisesti, joka on päivättävä, allekirjoitettava ja tilintarkastajan annettava lausunto. Sulautumissuunnitelmaan on tiettyjä kohtia, jotka siinä on oltava. Kuitenkin tytäryhtiösulautumiselle on laadittu huojennuksia, joita sulautumissuunnitelmassa ei tarvitse ottaa huomioon.

- Kun absorptiosulautumisessa sulautumissuunnitelma käsitellään molempien, sekä vastaanottavan, että sulautuvan yhtiön hallituksissa, niin tytäryhtiösulautumisessa sulautumissuunnitelma voidaan hyväksyä sulautuvan yhtiön hallituksen päätöksellä (Immonen 2008, 140). Sulautumissuunnitelmaan kuuluu osakeyhtiölain mukaan pakottavia seikkoja, jotka tulisi ottaa huomioon sulautumissuunnitelmaa tehdessä. Tytäryhtiösulautumisessa ei kuitenkaan tarvitse ottaa seuraavia osakeyhtiölain 16:3§:n kohtia huomioon:

”2) selvitys sulautumisen syistä

4) absorptiosulautumisessa ehdotus sulautumisvastikkeena mahdollisesti annettavien osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain ja siitä, annetaanko uusia vai yhtiön hallussa olevia omia osakkeita, sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakkeiden lukumäärästä osakelajeittain;

5) ehdotus mahdollisesta muusta sulautumisvastikkeesta ja, jos vastike on optio-oikeuksia tai muita osakkeisiin oikeuttavia erityisiä oikeuksia, niiden 10 luvun 3 §:n mukaiset ehdot;

6) ehdotus sulautumisvastikkeen jakautumisesta, vastikkeen antamisen ajankohdasta ja muista vastikkeen antamiseen liittyvistä ehdoista sekä selvitys näiden perusteista;

7) selvitys tai ehdotus sulautuvan yhtiön optio-oikeuden ja muun osakkeisiin oikeuttavan erityisen oikeuden haltijan oikeuksista sulautumisessa;

8) absorptiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön mahdollisesta osakepääoman korotuksesta sekä kombinaatiosulautumisessa ehdotus vastaanottavan yhtiön osakepääomasta;

10) ehdotus sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden oikeudesta päättää muista kuin tavanomaiseen liiketoimintaan kuuluvista järjestelyistä, jotka vaikuttavat niiden oman pääoman tai osakkeiden määrään;”

- Vastaanottava yhtiö käsittelee sulautumisesta yhtiökokouksessa, jos osakkeenomistajat sitä vaativat. Osakkeenomistajilla on oltava kuitenkin vähintään viisi prosenttia yhtiön osakkeista (Immonen 2008, 140).
- Sulautumisvastiketta ei makseta ollenkaan, koska tämä tarkoittaisi vastikkeen maksamista yhtiölle itselleen. Asiaa koskevia ehtoja ei siis tarvitse käsitellä sulautumissuunnitelmassa (Immonen 2008, 140).
- Tilintarkastaja antaa kannanottonsa yhtiön tilasta, onko sulautuminen vaaraksi vastaanottavan yhtiön velkojen maksulle (Immonen 2008, 140).

5 VEROTUS

Yrityskauppojen ja yritystoimintojen uudelleenjärjestelyt tuovat esille monia erilaisia verotuskysymyksiä. Veroseuraamukset liittyvät yleisesti yritystoimintaa luovuttavalle ja vastaanottavalle yritykselle tai yritysjärjestelyä tehtävälle yritykselle. Luonnollisesti vastaanottava yritys pyrkii saamaan kauppahinnan verotuksessa vähennyskelpoiseksi ja luovuttava mahdollisimman pientä myyntivoittoverotusta. (Blummé ym. 2008, 135.)

Sulautuminen on ns. yleisseuraanto, eikä sitä pidetä luovutuksena, jolloin sulautumiseen ei sovelleta luovutusvoittoverosäännöksiä (Ukkola, Vilppula 2004, 165). Yleisseuraannolla tarkoitetaan sitä, että sulautuvan yhtiön hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot voidaan vähentää vastaanottavan yhtiön verotuksessa samoin. Verotuksessa sovelletaan jatkuvuusperiaatetta, joten siirtyvien erien hankintamenot sulautumisessa vähennetään samoin kuin ne olisi vähennetty ennen sulautumista. Sulautuva yhtiö on siis erillinen verovelvollinen kunnes sulautuminen on tullut voimaan. (Ojala 2006.)

Sulautumisen ja jakautumisen ohessa on tehtävä veroilmoitus, jossa on selvitys sulautuneen tai jakautuneen yhtiön menoista, jotka vähennetään vastaanottavan yhtiön tuloista. Ilmoituksessa pitää olla myös selvitys vähennyskelpoisista eristä, omistussuhteiden muutoksista ja fuusioerotuksen käsittelystä kirjanpidossa. (Verohallinnon www-sivut 2010.)

Sulautumisen yhteydessä syntyy fuusiovoittoa tai fuusiotappiota. Fuusiovoittoa syntyy, kun sulautuvan yhtiön nettovarallisuus on suurempi kuin vastaanottavan yhtiön fuusiovastike. Voittoa voi myös syntyä, kun sulautuvan yhtiön osakkeiden poistamattoman hankintamenon määrä ylittää sen nettovarallisuuden (varat - velat eli nettovarallisuus). Tilanteen ollessa päinvastainen, syntyisi fuusiotappiota. Fuusiovoitto ja tappio eivät ole vähennyskelpoisia verotuksessa. (Kirjanpitolautakunnan www-sivut. 1994.)

Suurimmassa osassa sulautumisia tulee fuusiotappiota. Fuusiovoiton tai -tappion käsittely tulisi olla jo sulautumisen alkuvaiheessa hyvin harkittua. Jos fuusiotappio on suuri, on mietittävä sulautumisen kannattavuutta uudelleen.

5.1 Osakkeenomistajat

Sulautumisprosessin aikana yhtiöiden osakkeenomistajat ei ole verovelvollisia, koska sulautumisessa yhtiön osakas vaihtaa omistamansa osakkeet vastaanottavan yhtiön liikkeelle laskemiin uusiin osakkeisiin. Tätä ei pidetä veronalaisena luovutuksena, jolloin osakkeenomistajia ei veroteta luovutusvoitosta. Kuitenkin, jos osakkeenomistajille annetaan vastikkeena rahaa osakkeiden sijasta, katsotaan tämä verotuksessa luovutusvoitoksi, joten osakkeenomistajat joutuvat tällöin maksamaan rahavastikkeesta veroa. (Ojala 2006.)

5.2 varainsiirto- ja arvonalisävero

Varainsiirtoverolain mukaan veroa ei suoriteta sulautumisen tai jakautumisen takia saaduista uusista osakkeista (Varainsiirtoverolaki 15:4 §). Varainsiirtoveroseuraamuksia ei synny, jos sulautuminen on toteutettu osakeyhtiölain mukaisesti. Veroa ei myöskään tule suorittaa siirrettäessä kiinteistöä tai arvopapereita yhtiön toimintaa jatkavalle yhteisölle. (Torsti, 2012. 81)

Sulautettaessa luovutettava yhtiö vastaanottavalle yhtiölle, vastaanottava yhtiö jatkaa sen toimintaa, jolloin tätä voidaan pitää yleisseuraantona. Yleisseuraannon takia sulautuminen ei aiheuta seuraamuksia arvonalisäverotuksessa. (Verohallinnon www-sivut, 2009.) Osakkeiden vaihdossa ei tapahdu tavaroiden tai palveluiden myyntiä liiketoiminnan muodossa, jota arvonalisäverolaki edellyttää veron maksamiseen. Sama yleisseuraanto koskee myös jakautumista, joka on yhtiöoikeudellisesti sulautumisen peilikuva. (Torsti, 2012, 81.)

6 TUTKIMUS

6.1 Tutkimusote

Opinnäytetyö voi olla joko kvantitatiivinen eli määrällinen tai kvalitatiivinen eli laadullinen. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä taas pyrkii tutkimaan kohdetta mahdollisimman kokonaisvaltaisesti ja muita sen tyypillisiä piirteitä ovat mm. tiedon keruu havainnoimalla ja keskustelemalla. Tähän sisältyy myös muita laadullisia menetelmiä, kuten haastattelut kahdenkesken tai ryhmässä, analyysit. Toinen tutkimusote on kvantitatiivinen tutkimus, jossa keskeisessä asemassa ovat johtopäätökset, teorit, hypoteesit ja käsitteiden määrittely. Aineiston keruu perustuu määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen ja haastateltavien henkilöiden tulee sopia perusjoukkoon, joka on tarkoin määritelty. Saatu aineisto muodostetaan tilastollisesti käsiteltävään muotoon ja päätelmät johdetaan näistä tilastoista. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara, 2004, 131, 155.)

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä on käytetty kvalitatiivista eli laadullista tutkimusmenetelmää. Tällöin tutkimuksen lähtökohtana on todellisen elämän kuvaaminen ja tutkimuskohteen mahdollisimman kokonaisvaltainen tutkiminen. Kvalitatiivisen tutkimuksen pyrkimyksenä on tuoda esille tosiasioita olemassa olevien väittämien ja totuuksien sijasta. (Hirsjärvi ym. 2004, 152.) Tällöin tutkimukseeni sisältyy kysymykset mitä, miksi ja miten. Pyrkimyksenä on tehdä case-yritykselle selvitys siitä, miten tytäryhtiösulautuminen tulisi toteuttaa. Aineistoa voidaan kerätä monella eri tavalla, esimerkiksi haastatteluilla, kyselyillä tai oman kokemukseen perusteella.

6.2 Tutkimusaineiston valinta

Tässä opinnäytetyössä on tarkoitus haastatella kohdeyrityksen johtoryhmää ja kohdeyrityksen kirjanpitäjää. Tutkimusaiheen luonteen vuoksi muita yrityksiä ei lähdetä haastattelemaan, koska tarkoituksena on selvittää sulautuminen vain kohdeyritykselle. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa aineiston suuruus voi käsittää yhdestä haastattelusta moniin haastatteluihin. Tarkoituksena ei ole saada tilastollisia verrannollisuuksia.

sia, jolloin aineiston määrä ei ole niin suuressa merkityksessä kuin kvantitatiivisessa tutkimusotteessa. (Hirsjärvi ym. 2004, 170.)

Ongelmien ratkointaan käytetään haastatteluista saatuja materiaaleja, kuin myös omaan kokemukseen tukeutuvaa tietoa. Teorian tukemana pyritään tuomaan esille keskeiset asiat ja vahvistetaan haastattelemalla kohdeyrityksen kirjanpitäjää.

6.3 Tutkimusaineiston keruu

Tutkimustietojen keruu suoritetaan haastatteluna. Kysymysten muotoilu ei ole tällöin niin tarkoin määriteltyä, koska haastattelut ovat paljon joustavampia muuhun aineiston keruutapoihin verrattuna. Aineiston keruuta voidaan säädellä tilanteen edellyttämällä tavalla ja antaa enemmän mahdollisuuksia vastauksien tulkitsemiseen. Haastattavat on myös helpompi tavoittaa uudelleen, jos on tarvetta aineiston täydentämiselle. (Hirsjärvi ym. 2004, 194-195.)

Aineiston kerääminen tässä opinnäytetyössä on toteutettu haastattelemalla yrityksen johtoa ja yrityksen kirjanpitäjää. Haastatteluilla pyrin saamaan tietoa sulautumisen perimmäisistä syistä ja mitä etuja yritysjohto sulautumiselta odottaa. Ensimmäinen haastattelu tapahtui yritysjohtajien ollessa läsnä ja haastateltaviin kuuluivat toimitusjohtaja ja hallituksen puheenjohtaja. Haastattelussa esitin aiheeseen liittyviä kysymyksiä, mm. sulautumisen taustat, odotukset ym. Toinen haastattelu tapahtui yrityksen kirjanpitäjän tiloissa, jossa esitin kysymyksiä kirjanpitäjälle liittyen sulautumiseen ja sen prosesseihin liittyen. Haastattelukysymykset löytyvät tämän opinnäytetyön lopussa olevasta liitteestä.

6.4 Reliabiliteetti ja validiteetti

Opinnäytetyön tulee olla luotettava tiedoiltaan. Luotettavien lähteiden käyttö edesauttaa virheiden välttämiseksi. Tutkimuksen kulun tarkka selittäminen kvalitatiivisessa tutkimuksessa kertoo lukijalle mitä, miksi ja miten tutkija on tehnyt, jolloin tämä tekee tutkimuksen todentamisesta helpompaa. Kvantitatiivisen tutkimuksen luotettavuuden todentaminen on kuitenkin mutkattomampaa toistettavuutensa ja tut-

kimusmenetelmiensä takia. Kvantitatiivinen tutkimus käyttää numeerisia ja tilastollisia arvoja, jotka ovat helpompi todentaa kuin kvalitatiivisen tutkimuksen haastattelut. (Hirsjärvi ym. 2004, 216-217.)

Tutkimuksen validiteetti on hyvällä pohjalla. Reliabiliteetti taas on tyydyttävällä tasolla, sillä toistettavuus kärsii, koska sulautumista ei suoriteta tämän opinnäytetyön luvuista. Tutkimuksessa tuodut edut kuitenkin on olemassa myös myöhemminkin, vaikka, esimerkiksi fuusioerotus tulee olemaan erilainen. Kaikki sulautumiseen liittyvä aineisto pohjautuu alan kirjallisuuteen ja lakiteksteihin. Kaikki muu tieto on peräisin kohdeyritykseltä ja kohdeyrityksen kirjanpitäjältä, joita voidaan pitää riittävän luotettavina tutkimustiedon kannalta. Tutkimuksen toistettavuus on hankalaa, sillä jos sulautuminen toteutetaankin kolmen vuoden päästä, niin luvut ovat erilaisia kuin nyt. Tutkimuksen validiteetti on riittävällä tasolla, jotta voitaisiin sanoa, että työ on tuloksiltaan validi, eli totuudenmukainen. Kaikki kirjojen ulkopuolelta hankittu tutkimusmateriaali on saatu haastatteluilla case-yrityksen johdolta, joiden pohjalta tämän opinnäytetyön tuloksia on saatu rakennettua.

7 TUTKIMUKSEN TULOKSET

7.1 Kohdeorganisaation esittely

Case-yritykseni on vuonna 2002 perustettu porilainen kulta-alan liike, Porin Itäkeskuksen Kultakoru Oy, jonka toimialaan kuuluu erilaisten korujen, kellojen, kulta- ja hopeatuotteiden jälleenmyynti, jonka lisäksi se tarjoaa asiakkailleen myös erilaisia palveluita. Kokonaisuudessaan Kultakorulla on kaksi liiketilaa, joista toinen sijaitsee Porin Mikkolan Itäkeskuksen lisäksi keskustassa, kauppakeskus Isokarhussa. Tämä Isokarhun liike on Porin Itäkeskuksen Kultakoru Oy:n tytäryhtiö, joka on nimeltään Karhun Kultakoru Oy.

Yritykseen kuuluu omistajista koostuva johto, sekä kolme palkattua työntekijää. Työntekijöistä kaksi on vakituisia ja kolmas osa-aikainen. Sesonkiaikoina palkataan kiireapulaisia 2-3 kpl. Tarvittaessa myös yrityksen omistajat vastaavat asiakaspalve-

lusta ja kultasepäntuotteen palveluista, sillä heillä on erittäin laaja osaaminen alalta. Toimissaan yritys pyrkii olemaan mahdollisimman palveleva ja tasa-arvoinen asiakkaita kohtaan.

Suurimman osan palveluistaan Kultakoru Oy tuottaa itse, kuitenkin joitain töitä ostetaan ulkopuolelta. Näitä yrityksen omia palveluita ovat mm. kone- ja käsinkaiverrukset, kellojen paristonvaihdot ja pienet korjaustyöt, erilaisten korujen kiillotus ja korjaustyöt ja korvien rei'itys korvakoruja varten. Yritys harjoittaa myös omaa hopean maahantuontia. Itäkeskuksen toimipisteessä yritys tekee yhteistyötä Satakunnan Osuuskaupan kanssa, joka ilmenee kanta-asiakaskortilla saatavina alennuksina sekä bonuksina.

Kultakoru Oy saa tarvitsemansa rahoituksen tulorahoituksesta, eikä lainaa ole jouduttu ottamaan alun jälkeen kuin keskustanlaajennuksen yhteydessä.

Yrityksellä ei ole mitään tiettyjä toimialaan liittyviä riskejä. Liiketoiminta kattaa normaalit elinkeinoelämän kuuluvat riskit, kuten rahoitus- ja vahinkoriski. Riskeihin on pyritty varautumaan tarvittavilla vakuutuksilla, sekä mahdollisimman hyvällä seurannalla, asiakaskunnan ja markkinoiden muutoksissa.

7.2 Sulautumisen syyt ja vaikutukset

Sulautumisen syitä pohdittiin yrityksen johdon haastatteluissa. Suurimpina syinä teorian pohjalta pidetään yleisesti kustannussäästöjä ja hallinnollisia syitä. Nämä syyt ovat omiaan tuomaan tiettyjä etuja yrityksen organisaation yksinkertaistamiselle. Haastattelun aikana tuli esille samanlaisia piirteitä kuin teoriaosuuden pohjalta.

Suurimpina syinä tälle sulautumiselle ovat kustannussyyt. Emoyhtiön ja tytäryhtiön välinen sulautuminen auttaisi varsinkin kirjanpidollisesti, kun sulautumisen jälkeen ei tarvitse pitää kahden eri yhtiön kirjanpitoa erikseen. Kirjanpidollisesti sulautuminen vaikuttaa myös tilinpäätöksen tekemisessä, samoin kuin kirjanpidossa, jolloin ei tarvitse tehdä kuin yksi yhteinen tilinpäätös. Sama kaava toistuu myös inventaarioi-

den tekemisen helpottumisena, kun kahden inventaarion tekemisen sijasta voidaan tehdä vain yksi inventaario.

Muita syitä sulautumiselle voidaan pitää varastohallinnan helpottumista. Vaikka emo- ja tytäryhtiöillä ei ole suurta varastoa, niiden välillä kulkee tavaraa liikkeestä toiseen. Sulautumisen jälkeen ei yritysten välillä tarvitsisi kirjata liikkeestä toiseen kulkevia tavaroita. Kustannussäästöihin päästään sulautumisen jälkeen toimituksien yksinkertaistumisella, jolloin tilaukset voidaan tehdä vain yhdelle yritykselle kahden sijaan. Tällä tavoin on mahdollista, että suuremman tilauksen tekemällä saadaan alennusta isomman tavaraerän tilaamisesta. Nämä hankinnat voidaan myös tehdä yhdestä samasta paikasta, joka luo myös taloudellista hyötyä.

Tulevaisuutta ajatellen sulautumisen tuomat helpotukset näkyvät yrityksen myymisen kannalta helpommalta. Yhtenäisempi hallinto ja kustannussäästöt kasvattavat yrityksen arvoa ja ne eivät jäisi seuraavan johdon ongelmiksi. Sulautuminen tulee vaikuttamaan myös yrityksen nimeen. Nykyisin case-yrityksellä on kaksi liikettä, joilla on molemmilla omat nimensä. Sulautumisen jälkeen yritykselle valittaisiin uusi nimi, joka helpottaisi yrityksen tunnettavuutta asiakkaiden näkökulmasta.

Verotuksellisesti tytäryhtiösulautuminen ei tuo merkittäviä veronmaksuja. Vastaanottavan yhtiön verotuksesta vähennetään kaikki sulautuvan yhtiön vähentämättä olevat hankintamenot ja muut vähennyskelpoiset menot. Mikäli sulautumisesta tulisi case-yritykselle fuusiovoittoa, se ei enää ole veronalaista ja fuusiotappio taas ei ole vähennyskelpoista verotuksessa.

7.3 Sulautumisen tekeminen

Tytäryhtiösulautumiseen liittyvät vaiheet on käyty läpi tämän opinnäytetyön teoriasosassa, jossa todetaan, että sulautumisen vaiheet ovat seuraavat:

- sulautumissuunnitelma
- tilintarkastajan lausunto sulautumissuunnitelmasta
- kuulutus velkojille

- sulautumisesta päättäminen
- lopputilitys

Tytäryhtiösulautuminen on yritysjärjestely, jolla tarkoitetaan yleensä EVL 52 §:n mukaista sulautumista, jakautumista, osakevaihtoa tai liiketoimintasiirtoa. OYL:ssa on yritysjärjestelyjä koskevat yhtiöoikeudelliset säännökset. Sulautuminen tehdään vastikkeetta, jolloin se ei tule vaikuttamaan yhtiöjärjestykseen tai osakepääomaan

Tytäryhtiösulautumisen menettely hoidetaan seuraavasti: Toteuttamistapa on tytäryhtiösulautuminen, joka on absorptiosulautumisen muoto. Sulautumisesta on tehtävä kirjallinen sulautumissuunnitelma, jonka laatii, päivää ja allekirjoittaa sulautumiseen osallistuvat yritysten hallitukset. Osakeyhtiölaissa on määritelty tiettyjä pakollisia ehtoja, joita sulautumissuunnitelman tulisi sisältää (ks. sivu 16-17). (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Hallitusten hyväksytyä sulautumissuunnitelman se on näytettävä hallitusten nimeämälle tilintarkastajalle, joka antaa lausunnon sulautumissuunnitelmasta kummallekin osapuolelle. Tämän jälkeen sulautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi ja velkojille haetaan kuulutus. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Sulautumissuunnitelman hyväksyminen tapahtuu tässä tapauksessa hallituksen yksimielisellä päätöksellä. Sen laatii yrityksen johto, yhdessä yrityksen kirjanpitäjän kanssa, joka myös tarkistaa sulautumissuunnitelman oikeellisuuden ennen sen luovuttamista hyväksytylle tilintarkastajalle. Tilintarkastajan annettua lausuntonsa, sulautumissuunnitelma ilmoitetaan rekisteröitäväksi. Tarkoituksena on selvittää yrityksen taloudellinen tila sulautumisen onnistumiseksi. Taloudellisella tilalla tarkoitetaan sitä, että yrityksen velanmaksut eivät vaaranna sulautumisen takia ja aja yritystä taloudellisesti huonompaan suuntaan. Porin Itäkeskuksen Kultakoru Oy:llä ei ole tällaisia velanmaksuja vaarantavia tekijöitä, sillä yrityksellä ei ole huomattavaa velka- taakkaa tai muuta taloudellista ongelmaa. Emoyhtiön taloudellista tilaa voidaan tarkastella seuraavien tunnuslukujen avulla; quick ratio, current ratio ja omavaraisuusaste.

Quick ratio:

$$\frac{\text{rahoitusomaisuus}}{\text{lyhytaikaiset velat - saadut ennakot}} = 1,012$$

Current ratio:

$$\frac{\text{rahoitusomaisuus + vaihto-omaisuus}}{\text{lyhytaikaiset velat}} = 3,432$$

Omavaraisuusaste:

$$\frac{\text{oma pääoma + varaukset}}{\text{taseen loppusumma - saadut ennakot (Asiakastieto.fi)}} \times 100 = 47,5\%$$

Toimialalla luvut ovat vuonna 2011 olleet 0,3 (quick ratio), 2,4 (current ratio) ja 47,4% (omavaraisuusaste).

Näiden tunnuslukujen valossa ja muuhun toimialaan verrattuna voidaan päätellä emoyrityksen olevan vakavarainen ja se kykenee suoriutumaan lyhytaikaisista veloistaan tarpeen tullen rahoitusomaisuudellaan tai vaihto-omaisuudellaan. Tunnusluvut ovat kaikki korkeaa luokkaa ja current ratio on ehkä turhankin korkea. Tämä saattaa selittyä rahan liiallisella sitoutumisella varastoihin ja myyntisaamisiin. Rahan sitoutuminen varastoihin on kuitenkin tämän tyyppisille toimialoille normaalia ja varsinkin sesonkien takia varaston koko on yleensä tavallista suurempi.

Omavaraisuus on myös korkea, joka tarkoittaa, että yritys on hyvin vakavarainen ja kykenee pitkällä aikavälillä suoriutumaan sitoumuksistaan ja on myös tappiosietokykyinen. Tappiosietokyky on hyvä asia ajateltuna sulautumisen kannalta, sillä monet

sulautumiset eivät tuo välitöntä voittoa sulautumisen jälkeen. Täysin uuden, erilaisen yrityksen sulauttaminen tytäryhtiösulautumisen sijaan olisi merkittävämpi tappion-sietokyvyn kannalta. Tytäryhtiösulautuminen ei ole niin merkittävä, sillä emoyhtiö omistaa jo tytäryhtiön osakkeet ja sulautumisella haetaan hallinnollisia etuja uusien markkinoiden ym. sijasta.

Sulautumisesta päättävät lopuksi vielä molempien yritysten hallitukset. Tämä on tehtävä neljän kuukauden kuluessa suunnitelman rekisteröimisestä tai sulautuminen raukeaa. Yleensä sulautumisesta päätetään yhtiökokouksessa ja harvemmin yhtiöiden hallitukset päättävät siitä. Tämän jälkeen on tehtävä ilmoitus sulautumisen täytäntöönpanosta, jolloin siihen osallistuvien yritysten on tehtävä ilmoitus rekisteriviranomaisille sulautumisen täytäntöönpanosta. Jos tämä tehdään kuuden kuukauden sisällä, sulautuminen ei raukea ja se tulee voimaan, jolloin sulautuva yritys purkautuu. Sulautuvan yrityksen on vielä laadittava lopputilitys, joka on myös ilmoitettava rekisteröitäväksi. (Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.)

Sulautumisprosessin eri kohdat on tehtävä tietyn ajan sisällä tai muutoin sulautuminen raukeaa. Seuraavassa taulukossa selvennetään sulautumiselle tärkeitä aikarajoja, jotka tulisi ottaa huomioon:

Vaihe 1	Vaihe 2	Vaihe 3	Vaihe 4	Vaihe 5	Vaihe 6
1kk	4kk	4kk	6kk	1kk	2kk

Kuvio 9. Sulautumisprosessin aikarajat.

1. Sulautumissuunnitelma 1kk sisällä rekisteröitäväksi allekirjoittamisesta
2. Kuulutus kaupparekisteriin 4kk kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä
3. Sulautumisesta päättämisen yhtiökokous pidettävä 4kk kuluessa sulautumissuunnitelman rekisteröimisestä
4. Täytäntöönpanoilmoitus rekisteriviranomaiselle 6kk kuluessa sulautumispäätöksen tekemisestä
5. Lopputilitys tilintarkastajalle, joka tekee tilintarkastuskertomuksen 1kk kuluessa

6. Lopputilitys ilmoitettava rekisteröitäväksi 2kk kuluessa sen vahvistuksen jälkeen osakkaiden kokouksessa

Tytäryhtiösulautumisissa saattaa usein käydä niin, että sulautuva yhtiön eli tytäryhtiön nimi otetaan vastaanottavan yhtiön nimeksi vaikka tytäryhtiö lakkaa sulautumisen jälkeen olemasta. Vastaanottava yhtiö jatkaa kuitenkin samalla y-tunnuksella vaikka sen nimi vaihtuukin. Tämä selittyy esimerkiksi sillä, että tytäryhtiö on emoyhtiötä tunnetumpi tai emoyhtiön nimi on toimimattomampi nimi.

Tässä tapauksessa yrityksen nimi vaihdetaan sulautumisen yhteydessä. Nimeksi ei valita kummankaan sulautumisessa mukana olleen nimiä vaan valitaan aivan uusi nimi yritykselle, jonka on tarkoitus kuvastaa yritystä paremmin ja yhdistää molempia yrityksiä. Ennen sulautumista emoyritystä ja tytäryhtiötä oli vaikea yhdistää toisiinsa nimiensä perusteella. Asiakkaiden näkökulmasta emoyhtiötä ja tytäryhtiötä saattoi olla vaikea yhdistää samaan konserniin. Nimeä vaihtamalla asiakas tietää muiden liikkeiden olemassaolosta paremmin, joka taas tehostaa yrityksen tunnettavuutta entisestään.

Kirjanpidollisesti sulautuminen tehdään seuraavasti:

Tytäryhtiön tase			
Vastaavaa		Vastattavaa	
Aineettomat oikeudet	4705	2500	Osakepääoma
Kalusto	950	15100	Vapaa oma pääoma
Varasto	129500	149500	Lainat emoyhtiölle
Myyntisaamiset	800	650	Ostovelat
Pankkitili	51200	19405	Muut lyhytaik. Velat
	187155	187155	

Emoyhtiön tase			
Kalusto	6500	9000	Osakepääoma
Tytäryhtiön osakkeet	274300	315000	Vapaa oma pääoma
Muut osakkeet	100	284000	Pitkäaik. Lainat
Varasto	176700	73000	Lyhytaik. Lainat
Saaminen tyttäreltä	149500		
Muut saamiset	40300		
Rahat	33600		
	681000	681000	

Fuusiotili			
Ostovelat	650	4705	Aineettomat oikeudet
Muut lyhytaik. Velat	19405	950	Kalusto
Osakepääoma	9000	129500	Varasto
Vapaa oma pääoma	315000	800	Myyntisaamiset
Pitkäaik. Lainat	284000	51200	Pankkitili
Lyhytaik. Lainat	73000	6500	Kalusto
		100	Muut osakkeet
		176700	Varasto
		40300	Muut saamiset
		33600	Rahat
		256700	Fuusioerotus
	701055	701055	

Kuvio 8. Case-yrityksen tase ja fuusiotili

Tytäryhtiö sulautetaan kirjanpidossa fuusiotilin avulla, jolloin emoyhtiö siirtää tytäryhtiön tase-erät omaa pääomaa lukuun ottamatta omaan kirjanpitoonsa. Keskinäiset saamiset ja velat jätetään kokonaan kirjaamatta. Emoyhtiön kirjanpidosta poistetaan

tytäryhtiön osakkeista maksettu hinta ja tytäryhtiön kirjanpito poistuu kokonaan ja sieltä jää yhdistelemättä tytäryhtiön oma pääoma.

Sulautuminen tekisi emoyhtiölle fuusioerotusta 256 700 euron verran. Se voidaan kirjata vastaanottavan emoyhtiön omaan pääomaan tai se voidaan poistaa vaikutusajanaan taseesta, jos sen katsotaan aiheutuneen tytäryhtiön liikearvosta. Liikearvoa voi syntyä, kun ostetaan jokin liiketoiminnan osa tai yritys ja niistä maksetaan enemmän kuin on kohdistettavissa kauppaan sisältyville käyttö-, vaihto- ja muille omaisuuserille. (Riistama 2011.) Fuusioerotusta käsitellään tässä tapauksessa liikearvona, jolloin se voitaisiin aktivoida ja poistaa vaikutusajanaan tietyn ajanjakson, esimerkiksi 5 vuoden aikana tasapoistoina. Liikearvon vaikutusaika on kirjanpitolain mukaan poistettava viiden vuoden kuluessa suunnitelman mukaan tai kuitenkin viimeistään 20 vuoden kuluessa. Jos poistoaika ylittää viisi vuotta, sille on esitettävä perusteltu selvitys. Fuusioerotus voitaisiin poistaa myös menojäännöspoistona, mutta poistamiseen menisi enemmän kuin 5 vuotta.

Liikearvo poistetaan, koska oletetaan, että tytäryhtiön sulauttaminen emoyhtiöön tuo yritykselle tuloja. Fuusioerotus ei ole varsinaisesti fuusiotappiota, koska yhtiön arvon määrittäminen ennen kauppaa on ollut realistinen. Sulautumisen katsotaan tuovan yritykselle tuloja, jolloin jäljellä oleva liikearvo tulee poistaa viiden vuoden kuluessa. Ilman sulautumista yritys on joka tapauksessa joutunut maksamaan tytäryhtiön osakkeen.

%	Poisto	Jäljellä	%	Poisto	Jäljellä	Poisto	Jäljellä
100 %	0	256700	100 %	0	256700	0	256700
80 %	51340	205360	90 %	25670	231030	64175	192525
60 %	51340	154020	80 %	25670	205360	48131	144394
40 %	51340	102680	70 %	25670	179690	36098	108295
20 %	51340	51340	60 %	25670	154020	27074	81221
0 %	51340	0	50 %	25670	128350	20305	60916
			40 %	25670	102680	15229	45687
			30 %	25670	77010	11422	34265
			20 %	25670	51340	8566	25699
			10 %	25670	25670	6425	19274
			0 %	25670	0	4819	14456

Kuvio 9. Tasapoistot viidessä ja kymmenessä vuodessa (20%), sekä menojäännös-poisto (25%).

8 OMAT PÄÄTELMÄT

Sulautumisprosessista tytäryhtiösulautuminen on kaikista helpoin ja vaivattomin toteuttaa. Se sisältää paljon vähemmän paperityötä kuin muut sulautumismallit, joten se on kannattavin sulautumismuoto, jos sulautuminen on mahdollista toteuttaa yritysten välisessä sulautumisessa. Tälle case-yritykselle tytäryhtiösulautuminen sopii parhaiten sen vaivattoman toteuttamisen vuoksi ja muiden sulautumismallien sopimattomuuden takia.

Sulautumiselta ei odoteta negatiivisia vaikutuksia. Fuusioerotus ei ole varsinaista sulautumistappiota, joka olisi yritykselle liian suuri poistettava. Sulautuminen tuo kuitenkin tuloja yritykselle, jolloin liikearvo on pakko poistaa. Poistot tehtäisiin viidessä vuodessa, mikäli sulautuminen toteutettaisiin. Luvut tulevat kuitenkin muuttumaan, sillä sulautumiselle ei ole määritelty tarkkaa ajankohtaa. Verotuksellisesti sulautuminen ei tuo mitään olennaisia muutoksia yrityksen nykyiseen verotukseen verrattuna. Mitään etuja sulautuminen ei tuo, kuin myöskään huonoja puolia. Tulovero pysyisi yhä samana prosenttina kuin ennen.

Positiivisia asioita kuitenkin löytyy sitäkin enemmän, sillä sulautuminen tuo yritykselle merkittäviä hallinnollisia ja liiketaloudellisia muutoksia. Yritysrakenteen uudistaminen lähdettiin tekemään konsernirakenteen yksinkertaistamisen takia, joka johtaa siihen, että hallinto yksinkertaistuu, kun konsernin kaksi yhtiötä muuttuu yhdeksi. Tämä vähentää työtaakkaa varsinkin kirjanpidollisesti, kuin myös varastohallinnan puolelta. Kustannustehokkuus näkyy hallinnon työtehtävissä, kun tilinpäätöstä, veroilmoitusta, inventaariota jne. ei tarvitse tehdä enää molemmille yrityksille. Yrityksen voitto tulisi kasvamaan näiden muutoksien myötä, jonka perusteella tätä tytäryhtiösulautumista voitaisiin pitää realistisena ja kannattavana vaihtoehtona.

Yrityksen liiketilat pysyvät samoilla paikoilla, mutta nimet muuttuvat. Nimen muuttuminen tulee vaikuttamaan asiakkaiden käyttäytymiseen ja asiakkaat osaavat yhdistää kaksi eri liiketilaa toisiinsa entistä paremmin, joka tulee lisäämään yrityksen tunnettavuutta.

Sulautumisen toteuttaminen on entistä helpompaa vuonna 2006 tulleen osakeyhtiölain uudistuksen myötä. Yritysrakenteen muutoksiin sulautuminen on hyvä tapa, jos sulautuminen toteutetaan oikein ja huolellisesti suunniteltuna.

9 YHTEENVETO

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Porin Itäkeskuksen Kultakoru Oy:lle tytäryhtiösulautumisen menettelyprosessi ja tuoda esille sulautumisen tuomia mahdollisia etuja. Työn kirjoittamisen aikana ei siis vielä ole aloitettu minkäänlaista sulautumismenettelyä, joten tarkempia yrityksen sulautumista koskevia päätöksiä ei ole tässä opinnäytetyössä.

Sulautumisen vaiheet, jotka olivat tämän opinnäytetyön yksi päätarkoituksista, tuli selvitettyä case-yritykselle. Toinen päätarkoituksista oli tuoda esille mahdolliset vai-

kutukset tytäryhtiösulautumista koskien ja kolmas edut ja haitat. Pohdinnoissa toin esille, että sulautuminen olisi case-yritykselle kannattava. Sulautuminen toisi hallinnollisia etuja, kuin myös kustannussäästöjä, jotka molemmat edesauttaisivat tuomaan voittoa yritykselle verrattuna nykyiseen.

Suomessa otettiin käyttöön uusi osakeyhtiölaki vuonna 2006, jossa oli huomattavia helpotuksia sulautumisen eri muotojen toteuttamiseksi, varsinkin pienyrityksille. Suurimmat helpotukset näkyvät tytäryhtiösulautumisessa, jonka tekemistä helpotettiin mm. sulautumissuunnitelman yksinkertaistamisella.

Tutkimuksessa olisi voinut käsitellä verotusta, mutta aihepiiri olisi todella laaja, jonka vuoksi se päätettiin rajata kokonaan työstä pois. Verotus sulautumisessa ja tytäryhtiösulautumisen toteuttaminen olisivat mahdollisia jatkotutkimuksen arvoisia aiheita.

LÄHTEET

Osakeyhtiölaki. 2006. 21.7.2006/624.

Elinkeinoverolaki 24.6.1968/360.

Varainsiirtoverolaki 29.11.1996/931.

Verohallinnon www-sivut. 2010.

Hirsjärvi, S. Remes, P. & Sajavaara, P. 2004. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Määttä, K. 2005. Yritysoikeus yritystoiminnan suunnittelussa. Helsinki: Edita.

Immonen, R. 2006. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum.

Immonen, R. 2008. Yritysjärjestelyt. Helsinki: Talentum.

Kess, M. 2011. Onnistunut sukupolvenvaihdos. Helsinki: Edita.

Ukkola, O. & Vilppula T. 2004. Yrityksen omistus muutoksessa. Helsinki: Edita.

Blummé, N. Pitkänen, T. Raunio, M. & Äärilä, L. 2008. Yritystoiminnan uudelleen järjestely. Helsinki: KHT-Media.

Katramo, M. Lauriala, J. Matinlauri, I. Niemelä, J. Svennas, K. & Wilkman, N. 2011. Yrityskauppa. Helsinki: WSOYpro

Reinikainen, M. Pelkonen, J. & Lydman, K. 2007. Uusi osakeyhtiölaki. Helsinki: Tietoasema.

Torsti, L. Yritystoiminnan lopettaminen ja sukupolvenvaihdos. Helsinki: Verotieto Oy.

Sainio, N. 2011. Yritysjärjestelyt arvonlisäverotuksessa. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Tomperi, S. 2005. Kehittyvä kirjanpitoaito. Helsinki: Edita

Ojala, I. 2006 Sulautuminen verotuksessa. Tilisanomat. Viitattu 11.8.2012.
<http://www.tilisanomat.fi/node/770>

Kiljunen, M. & Rikama, S. 2011. Konserni, fuusio, yritystuki, ulkomaalaisomistus, vienti... Mitä on ripeän kasvun takana? Tilastokeskus. Viitattu 2.10.2012.
http://www.stat.fi/artikkelit/2011/art_2011-12-21_002.html

Asiakastiedon www-sivut. Viitattu 10.11.2012
<http://www.asiakastieto.fi/voitto/ohje/tunnusluvut.htm#oa>

Riistama, V. 2011. Liikearvon käsittely kirjanpidossa. Viitattu 28.11.2012.
http://www.pellervo.fi/otlehti/uotneuvonta/liitteet11/uot5_11c.htm

LIITE 1

Haastattelulomake

Miksi haluatte toteuttaa tytäryhtiösulautumisen?

Onko yrityksen nykytila riittävän hyvä sulautumisen toteuttamiselle?

Mitä etuja pyritte sulautumisella saamaan?

Entä sulautumisen tuomat haitat?

Onko sulautumisella vaikutuksia muihin asioihin kuin yritysjärjestelyihin?

Koska sulautuminen toteutetaan?

Mahdolliset esteet sulautumiselle?

Muita mahdollisuuksia tytäryhtiösulautumisen sijasta?

15.8.2012